

Finanční trhy

Martina Sponerová

Dnešní program

- Co to je finanční trh, jaké jsou jeho funkce a členění.
- Co je to investiční nástroj, jak se dá dělit a jaké jsou jeho základní charakteristiky.
- Co jsou to cenné papíry a jaké známe jejich druhy.
- Jaké jsou základní přístupy k jejich analýze.
- Co je to burza, burzovní index, IPO.
- Regulace finančních trhů.
- Některé vybrané nelegální praktiky.
- Několik významných událostí na finančních trzích.
- Několik příkladů na akcie a dluhopisy.

Finanční trh

- **Trh** (obecně) je místo, kde se střetává nabídka statků, služeb a finančních prostředků s poptávkou po nich.
- **Finanční trh**
 - Soustřeďuje se zde nabídka a poptávka peněz a kapitálu.
 - Souhrn finančních instrumentů, institucí a subjektů, které realizují finanční operace.
 - Díky nabídce a poptávce zde vzniká cena finančního aktiva.

Funkce finančního trhu

- Shromažďovací
 - Dochází k dočasnému shromáždění volných finančních prostředků přebytkových subjektů
- Depozitní
 - Přebytkové subjekty mohou ukládat, resp. Investovat dočasně volné finanční prostředky
- Alokační
 - Přesun dočasně volných finančních prostředků přebytkových subjektů k deficitním
- Likvidity (obchodní)
 - Zajištění obchodovatelnosti investičních nástrojů
- Cenotvorná (informační)
- Uchovatele hodnoty
- Snížení rizika
 - prostřednictvím pojištění, finančních derivátů, diverzifikací portfolia apod.

Členění finančního trhu

- Dle splatnosti produktů
 - Peněžní trh (money market)
 - Kapitálový trh (capital market)
- Dle charakteru aktivace finančních prostředků
 - Primární trh
 - Sekundární trh
- Dle obsahu a charakteru instrumentů
 - Dluhové trhy
 - Akciové trhy
 - Komoditní trhy (co je to komodita?? 😊)
 - Devizové (měnové trhy)

Investiční nástroje (I)

- Definice?
 - Aktiva, která investorovi (majiteli) přináší nějaký nárok na budoucí příjem (např. dividendy, kuponové platby, úroky nebo-li důchodové výnosy, zisk či ztrátu nebo-li kapitálové výnosy)
- Možné dělení:
 - Finanční instrumenty
 - Reálné instrumenty
- Jaký instrument zvolit? Podle čeho se investor rozhoduje?
- Kritéria rozhodování

Investiční nástroje (II)

- **Magický trojúhelník investování**
- Výnos
 - Souhrn veškerých příjmů, které investor získá z realizované investice kapitálový vs. důchodový
- Riziko
 - Finanční rizika (úvěrové riziko, tržní riziko, riziko likvidity – tržní likvidity, riziko cash flow, operační riziko, právní riziko)
- Likvidita
 - Schopnost přeměny investičního instrumentu na disponibilní finanční prostředky při vynaložení minimálních časových i finančních nákladů

Cenné papíry

- Co to je?
 - Listina, která ztělesňuje právní nárok jeho vlastníka na finanční plnění
- Možně dělení:
 - Dle podoby (listinné, zaknihované - Centrální depozitář cenných papírů)
 - Dle formy (převoditelnosti) – na jméno, na majitele (doručitele), na řad.
- Druhy:
 - Akcie
 - Zatímní listy
 - Poukázky na akcie
 - Podílové listy
 - Dluhopisy
 - Investiční kupony
 - Opční listy - warranty
 - Směnky
 - Šeky
 - Náložné listy
 - Skladištní listy

Akcie

- Definice
 - Dlouhodobý CP (nemá dobu splatnosti), který vyjadřuje podíl na majetku akciové společnosti
- 2 typy výnosu: kapitálový a důchodový (dividenda)
- Práva akcionáře společnosti:
 - Podílet se na řízení společnosti
 - Podílet se na zisku
 - Podílet se na likvidačním zůstatku
- Typy akcií
 - kmenové (nejčastější), prioritní
 - na doručitele (na majitele), na jméno, listinné nebo zaknihované

Dluhopisy

- S dluhopisem je spojeno právo na splacení dlužné částky a na výnos z dluhopisu (resp. půjčené částky)
- Emitent je dlužník, držitel dluhopisu (investor) je věřitelem
- Výnos: kapitálový a důchodový (ve formě kupónové platby)
- Druhy
 - Dluhopis s fixním výnosem – nejčastější
 - Dluhopis s nulovým kuponem (zero coupon bond) – žádný kupon, prodávaný s diskontem
 - Dluhopis s variabilním kuponem
 - Dluhopis bez termínu splatnosti (tzv. věčný dluhopis, konzola)
 - Vypověditelný dluhopis – riziko předčasného splacení
 - Prašivý dluhopis (junk bond)
- Kreditní (úvěrové) riziko
- Hypoteční zástavní listy – speciální dluhopisy, které jsou kryté pohledávkami z hypotečních úvěrů

Finanční deriváty – pouze zajímavost

- Co to je?
 - Nástroje, jejichž cena je odvozená (derivovaná) od ceny podkladových aktiv. Jsou to finanční produkty nebo operace, které umožňují v okamžiku uzavření kontraktu zafixovat kurz nebo cenu, za kterou může být aktivum, které se k tomuto kontraktu vztahuje, koupeno/prodáno k určitému budoucímu datu
- Typy podkladových aktiv: měna, úrokové sazby, komodity, cenné papíry
- Základní typy derivátů
 - Bezpodmínečné termínové obchody – závazné pro obě smluvní strany
 - Forwardy (OTC trhy, FRA),
 - Futures (podstata stejná jako u forwardu, ale obchoduje se na burze),
 - Swapy
 - Podmínečné termínové obchody
 - Opce – vlastník opce má právo, nikoliv povinnost prodat či koupit, druhá strana má povinnost prodat či koupit
- Základní možnosti využití derivátů
 - Zajištění, spekulace, arbitráž

Analýza cenných papírů – technická analýza

- Analýza cenových pohybů, rychlosti jejich změn a objemu z hlediska historie, vychází tedy ze studia minulého tržního chování měny, indexu či komodity.
- Techničtí obchodníci používají ke svému rozhodování informace z trhu (například **předchozí ceny a zobchodovaný objem**) zakomponované do matematických indikátorů.
- Předpoklady:
 - Cena zcela odráží působení veškerých tržních sil. V daném čase jsou všechny tržní informace i síly již v ceně zahrnuty.
 - Ceny se pohybují v trendech, které lze rozpoznat a přeměnit na ziskové příležitosti.
 - Cenové pohyby se opakují.
- Výhody:
 - Vyžaduje méně informací než fundamentální analýza. Obchodník získává všechny potřebné informace z ceny a obchodovaného objemu.
 - Jelikož se zaměřuje na identifikaci otáčení trendu, otázka načasování vstupu do obchodu je při používání technické analýzy snazší.

Technická analýza - ukázka

JUDr. J. Šedová, CSc.

Analýza cenných papírů – fundamentální analýza

- Jde více do hloubky, ale je náročnější na data
- Snaží se najít správnou vnitřní hodnotu akcie pomocí zkoumání kurzotvorných faktorů a informací, které jsou přístupné veřejnosti.
 - ekonomická, účetní, statistická data,
 - politické, historické a demografické faktory.
- Odvozenou cenu pak investor porovnává s aktuálním oceněním na finančních trzích:
 - Cílem je odpověď na otázku, zdali je akcie správně ohodnocena, anebo zda je podhodnocena, či nadhodnocena.

Trhy cenných papírů (I)

– Burzy

- Instituce organizující trh s investičními nástroji
- Základní součást kapitálového trhu
- Jejím prostřednictvím lze nakupovat a prodávat
- Setkávají se zde emitenti a investoři
- Kurz (cena) aktiva je určena nabídkou a poptávkou
- Vysoká standardizace instrumentů
 - = vzájemná zastupitelnost a zaměnitelnost obchodovaného zboží (instrumentů)
 - = ustálení, sjednocení jejich vlastností a podoby
- Funkce burzy
 - Obchodní (funkce likvidity)
 - Alokační – přesun prostředků mezi deficitními a přebytkovými subjekty
 - Cenotvorná – tvorba tržního kurzu CP
 - Spekulační – krátkodobé investice
 - Spekulace „na býka“, - dlouhá pozice
 - Spekulace „na medvěda“, - krátká pozice → short selling
 - <http://investice.finance.cz/akcie/priklady-obchodu/spekulace-na-pokles/>

- Dělení burz:
 - Dle předmětu obchodování
 - Peněžní (burzy CP, burzy finančních derivátů, devizové burzy)
 - Zbožové (komoditní) burzy
 - Jiné dělení:
 - s naprosto standardizovanými cennými papíry
 - s tzv. kontrakty (finanční deriváty)
- vývoj na burze je ukazatelem výkonu celé ekonomiky – ukazatelem je index dané burzy

Burzy v ČR

– Burza cenných papírů Praha

- Nejvýznamnější burza v ČR – provozuje hlavní trh s akciemi v zemi
- Obchodovat mohou pouze členové
- Z naprosté většiny se zde obchodují akcie a dluhopisy, deriváty minimálně
- Její činnost je kontrolována ČNB
- Obchoduje se na
 - Prime market - tzv. „blue chip“ akcie
AVAST, CETV, ČEZ, Erste Group, Kofola ČS, KB, Moneta Money Bank, O2 ČR, Pegas
Nonwovens, PHILIPP MORRIS ČR, STOCK, VIG
 - Standard market
 - START market

– RM-System

- Také je to burza – kontrola opět ČNB
- Na rozdíl od BCPP je zaměřena na drobné a střední investory
- Na rozdíl od BCPP nepracuje na členském, ale na zákaznickém principu
- Obchoduje se zde i s tituly, které se neobchodují na BCCP

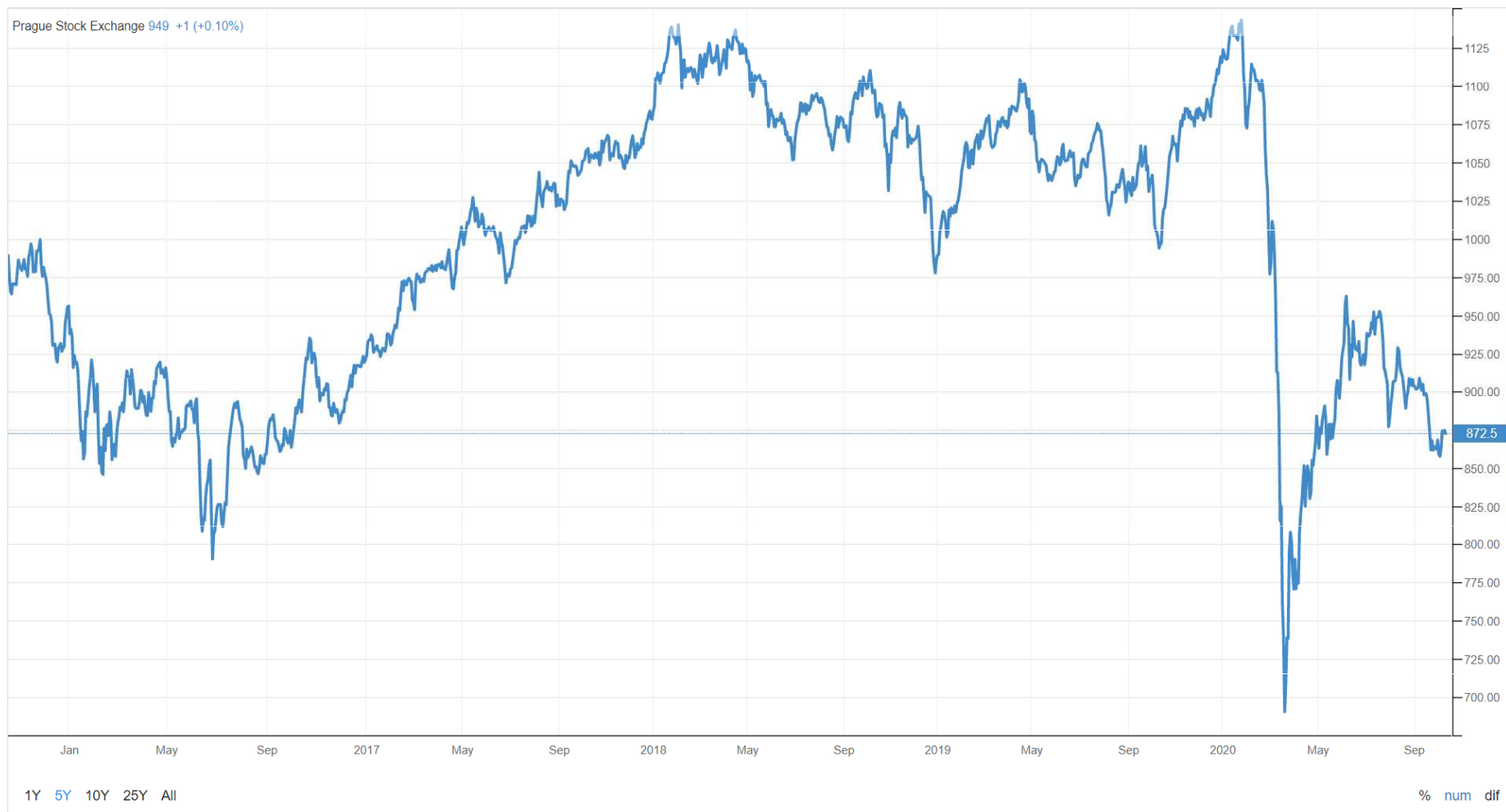
Burzovní (akciové) indexy (I)

- Agregátní indikátor, který informuje o celkovém vývoji a situaci na trhu
- Pro investory přináší důležitou informaci o celkové atmosféře na trhu, popř. o výkonnosti trhu
- Reprezentuje portfolio cenných papírů příslušného akciového trhu
- Faktory ovlivňující sestavování indexu:
 - Velikost báze
 - Reprezentativnost báze
 - Stanovení vah jednotlivých titulů
- Co musí indexy splňovat?
 - informace – jedna číselná řada, tzn. dobře pozorovatelné tendence vývoje trhu
 - objektivita – složení a váhové zastoupení musí spočívat na transparentních a dobře prověřitelných kritériích
 - aktuálnost
 - likvidita – pro všechny tituly musí být vždy k dispozici nákupní a prodejní kurz
- „Blue chip“ akcie

Burzovní indexy (II)

- Příklady?
 - FTSE 100
 - DAX
 - CAC 40
 - FTSE MIB
 - PSI 20
 - DJIA
 - S&P 500
 - Nasdaq Composite
 - Nikkei 225
 - PX

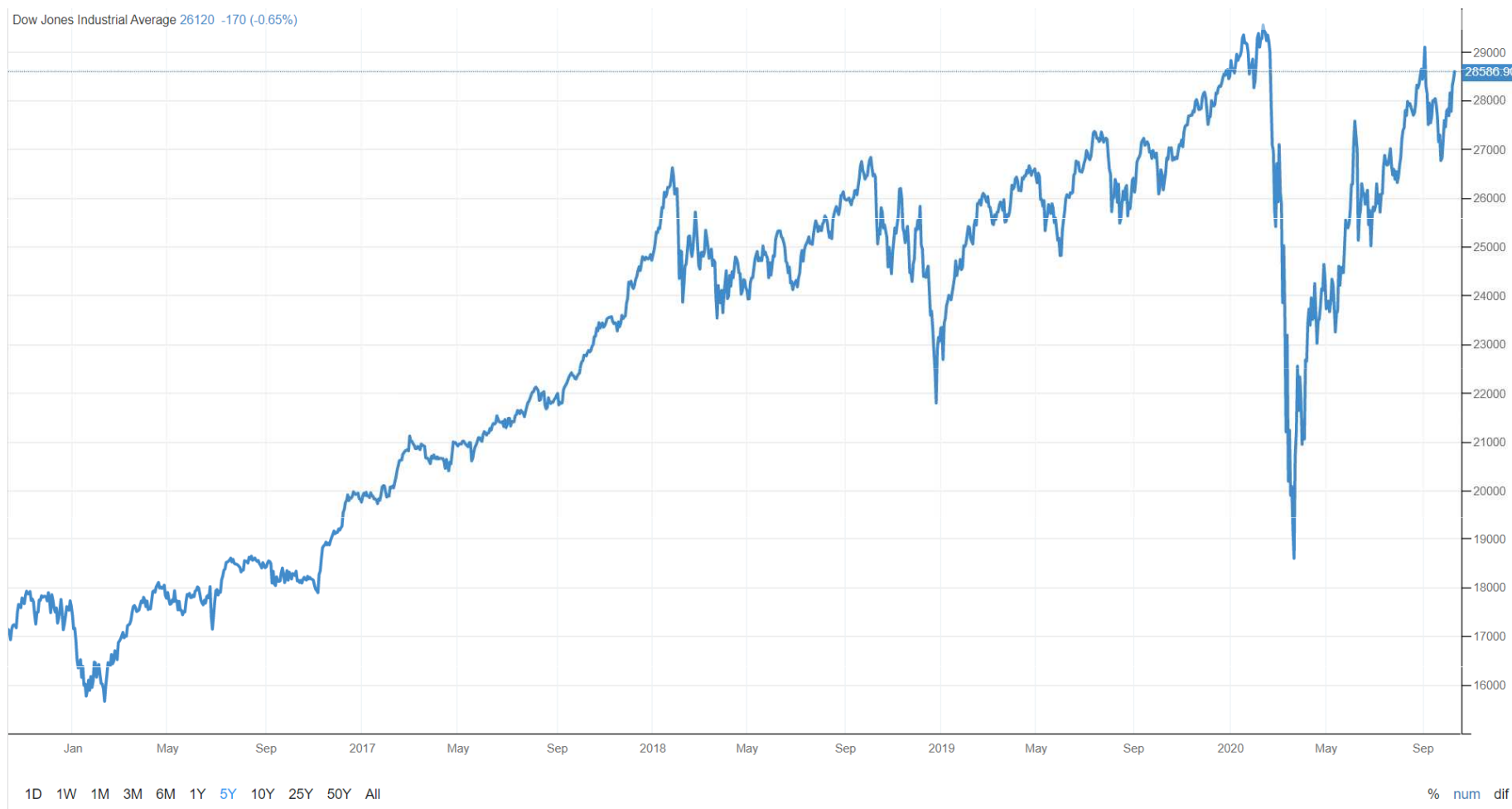
PX

Zdroj: <https://tradingeconomics.com/czech-republic/stock-market>

DJIA

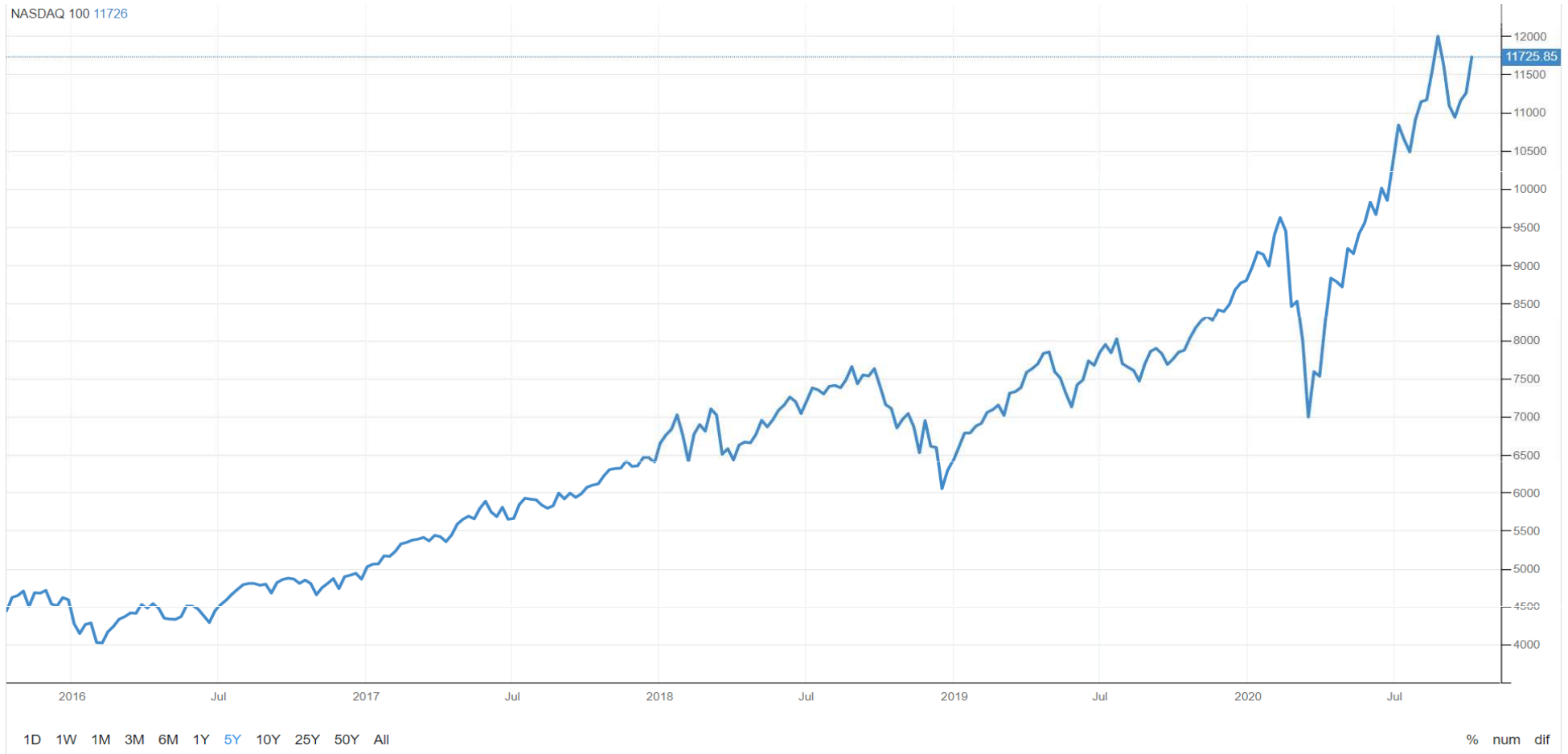
Dow Jones Industrial Average 26120 -170 (-0.65%)

Zdroj: <https://tradingeconomics.com/united-states/stock-market>

22 Finanční trhy / BPF_CZAF Cvičení ze základů financí

NASDAQ

Zdroj: <https://tradingeconomics.com/ndx:ind>

23 Finanční trhy / BPF_CZAF Cvičení ze základů financí

IPO – Initial Public Offering

- Co to je?
 - Primární veřejná nabídka akcií spojená se vstupem na burzovní trh
- Důvody pro IPO?
 - získání dalšího kapitálu pro rozvoj společnosti (kapitál bez úroku)
 - optimalizace kapitálové struktury (poměr dluhu a vlastního kapitálu),
 - zvyšuje se důvěryhodnost společnosti, transparentnost,
 - zviditelnění společnosti, marketingové účely, větší prestiž,
 - zvýšení likvidity akcií.
- Zajímavost:
 - 1. IPO na BCPP??
Zentiva (2004)

Regulace finančních trhů

- Rozdíl mezi regulací a dohledem??
- Důvody regulace:
 - Informační asymetrie
 - Náchylnost odvětví k různým druhům podvodů
 - Nedokonalosti v tržní struktuře odvětví
 - Propojení fin. institucí prostřednictvím zúčtovacího systému, což může podporovat šíření finanční nákazy
 - Spravování majetku a fin. prostředků svěřených klienty
 - Specifická struktura fin. zdrojů fin. institucí (vysoké zastoupení cizích zdrojů)
- Je nezbytné stanovit „pravidla hry,, pro všechny subjekty (práva a povinnosti, pravidla chování, vztahy mezi nimi)

Nelegální praktiky a obchody

- Praní špinavých peněz
- Insider trading
- Záměrné poškozování klienta či investora
- Tunelování
- Pyramidové schéma (též pyramidová hra, letadlo)
 - <http://www.multilevel-marketing.cz/jak-nenaletet-podvodnikum-seriozni-multilevelmarketing-vs-pyramida/>
- Ponziho schéma
- ...

Významné události na finančních trzích

- Tulipánové šílenství (1634-1637)
- Velký krach v říjnu 1929 (začátek Velké hospodářské krize)
- Ropné šoky 1973 a 1979
- Technologická bublina z přelomu tisíciletí
- 11. září 2001
- Česká privatizace – „kuponová“ privatizace
 - Tunelování investičních a podílových fondů v ČR (Harvardské fondy, Viktor Kožený,...)
- Finanční krize 2008 - ???
- **Vymyslíte nějaké další ??**

Několik triviálních příkladů (I) - akcie

1. Kolik akcií emitovala akciová společnost My Dying Bride jestliže její základní kapitál činil 50 mil. Kč a všechny akcie byly emitovány v nominální hodnotě 2 tis. Kč? (25 000 akcií)
2. Určete kapitálový výnos, dividendový výnos a celkovou výnosovou míru z investice do akcie společnosti Kreator, kterou obdržel investor během jednoho roku držby akcie. Akcii investor koupil za cenu 500 Kč a prodal za cenu 490 Kč. Během držby akcie obdržel dividendu 25 Kč, která ovšem podléhá srážkové dani 15%. (KV = -10 Kč, DV = 21,25 Kč, CVM = 0,0225 = 2,25%)
3. Určete, o kolik procent poklesl kurz akcie, jestliže její tržní cena na počátku byla 500 Kč a tržní cena konci byla 400 Kč? O kolik procent by musela následně vzrůst, aby se vrátila na svou původní hodnotu? (20%, 25%)
4. Co to je **daňový** (časový) **test**?? pozn. Není-li uvedeno jinak, zohledňujte při výpočtech.
 - Investor po 4 letech prodal 100 akcií společnosti Sepultura za tržní cenu 600 Kč za akcii. Akcie přitom nakoupil za 500 Kč. Jaký bude jeho čistý (kapitálový) výnos? (10 000 Kč)
 - 100 akcií prodal již za 2 roky opět za cenu 600 Kč za akcii. Jaký bude jeho čistý kapitálový výnos? (8 500 Kč)
 - Investor po 6 letech prodal 100 akcií za tržní cenu 600 Kč za akcii. V průběhu držení akcií byla vyplacena dividendy ve výši 50 Kč na akcii. Jaký bude investorův čistý výnos? (14250 Kč)

Několik triviálních příkladů (II) - akcie

5. Investor chce vložit své dočasně volné peněžní prostředky ve výši 300 000 Kč do akcií společnosti Arch Enemy, a.s.

- Uveďte kolik akcií si může investor maximálně koupit, jestliže akcie mají nominální hodnotu 200 Kč a tržní cenu 500 Kč (poplatky za nákup akcie neuvažujeme). (600 akcií)
- Vypočítejte výši kapitálového výnosu (v relativním vyjádření) připadajícího na jednu akcii, jestliže po roce investor akcie prodal a jejich tržní cena při prodeji byla 650 Kč. (25,5%)
- Vypočítejte výši dividendového výnosu z akcií (v absolutním i relativním vyjádření), jestliže investor nakoupil maximální možný počet akcií a v průběhu držby těchto akcií byly vyplaceny dividendy ve výši 50 Kč. (25 500 Kč, 8,5%)
- Vypočítejte výši celkového výnosu z akcií (absolutně i relativně), jestliže investor na počátku nakoupil maximální možný počet akcií a za 2 roky je prodal za tržní cenu 650 Kč a v průběhu držby akcie mu byla vyplacena dividendy ve výši 50 Kč. (102 000 Kč, 34%)

Několik triviálních příkladů (III) - dluhopisy

6. Jaká je cena diskontovaného dluhopisu (zerobondu), kterého nominální hodnota činí 1 mil. Kč, jestliže jeho doba trvání činí 3 roky a tržní úroková míra 7% p.a. (816 297,88 Kč)
7. Jaká je hodnota kupónové platby dluhopisu, který má jmenovitou hodnotu 1000 Kč, je emitován na 15 let a úroková sazba je 5% p.a.? Kupon je vyplácen pololetně (dvakrát ročně), daň z kuponového výnosu neuvažujte. (25 Kč)
8. Jaká je výnosnost diskontovaného dluhopisu, kterého nominální hodnota činí 500 000 Kč, má dva roky do splatnosti a jeho cena je 425 000 Kč? (8,47%)

Zbyl nám čas...? 😊

9. Investor prodal nakoupené akcie po devíti měsících a celkový výnos z této investice činil 4%. Je pro něj výhodnější tato investice nebo investice, která přináší výnos 5,5% p.a. (5,33 %)
10. Jaký je celkový výnos z akciové investice po zdanění, jestliže investor 12. dubna 2015 nakoupil akcie společnosti Metallica, a.s. za 2750 Kč a prodal je 18. září 2015 za kurz 2950 Kč (poplatky za nákup a prodej neuvažujeme, uvažujeme však srážku daně z kapitálového výnosu, je-li nutná). Dále měl majitel akcie k 31. březnu 2015 právo na dividendy za rok 2014 vy výši 450 Kč. (KV= 170, DV – žádný)
11. Základní kapitál společnosti Cannibal Corpse, a.s. činí 150 mil. Kč. Jaká je nominální a tržní hodnota akcií, jestliže jich společnost emitovala 250 000? (NH = 600 Kč za akcii, TH – nelze určit)
12. Kolik činí základní jmění společnosti Visací zámek, a.s., jestliže emitovala 20 tisíc akcií v nominální hodnotě 1200 Kč a tržní ceně 1400 Kč, dále emitovala 30 tisíc akcií v nominální hodnotě 1500 Kč a tržní ceně 1750 Kč. (69 mil. Kč)

13. Jaká je cena kupónového dluhopisu, jestliže jeho nominální hodnota činí 2 mil. Kč, roční kupónová platba obnáší 120 000 Kč, tržní úroková míra je 4% p.a. a doba trvání dluhopisu je 5 let? Pro jednoduchost neuvažujte žádnou formu zdanění výnosů.

(2 178 072,89 Kč)

Sami si dostudujte kapitolu 4 Ostatní finanční zprostředkovatelé a subjekty působící na finančním trhu. Pozornost věnujte zejména problematice kolektivního investování. Na semináři se této problematice věnovat nebudeme, na testu se však objevit může.